

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 302/2024-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľa **Sociálny kompas**, Timravina 1136/7, Bratislava, zastúpeného Podhorský & Partners, s. r. o., Mlynské nivy 53, Bratislava, proti uzneseniam Okresného súdu Prešov č. k. 25Cb/164/2023-84 zo 7. februára 2024 a č. k. 21Cb/59/2023-78 z 8. februára 2024 takto

rozhodol:

Ústavné sťažnosti **odmieta**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

- Sťažovateľ sa ústavnými sťažnosťami doručenými ústavnému súdu 23. apríla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami okresného súdu označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenia zrušiť, vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a žiada priznať náhradu trov konania.
- Sťažovateľ podal proti napadnutým uzneseniam dve samostatné ústavné sťažnosti, ktoré boli spojené na spoločné konanie uznesením č. k. PLs. ÚS 34/2024-6 zo 7. mája 2024.
- Z ústavných sťažností, napadnutých uznesení a pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľ sa na okresnom súde v konaní vedenom pod sp. zn. 25Cb/164/2023 domáhal zaplatenia sumy 19 250 eur s príslušenstvom proti žalovanému Bardejovská pekáreň s.r.o. V konaní vedenom pod sp. zn. 21Cb/59/2023 sa domáhal zaplatenia sumy 10 000 eur s príslušenstvom proti žalovanému MASIVE s.r.o.
- V oboch konaniach okresný súd vyrubil sťažovateľovi súdny poplatok, ktorý sťažovateľ neuhradil, argumentujúc, že je občianskym združením zameraným najmä na činnosť humanitárnej pomoci a ochrany jednotlivcov a úhrada súdnych poplatkov pre neho predstavuje neúnosný

výdavok. Okrem toho bol sťažovateľ toho názoru, že ako občianske združenie je oslobodený od platenia súdnych poplatkov priamo zo zákona.

5. V konaní vedenom pod sp. zn. 25Cb/164/2023 okresný súd zastavil konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku s tým, že sťažovateľ nie je oslobodený od platenia súdnych poplatkov. Uznesenie o zastavení konania sťažovateľ napadol sťažnosťou, v ktorej tvrdil, že ako občianske združenie má zákonný nárok na oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, namietal aj výšku súdneho poplatku a vzhľadom na jeho majetkové možnosti požiadal o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Napadnutým uznesením okresného súdu č. k. 25Cb/164/2023-84 zo 7. februára 2024 (ďalej len „napadnuté uznesenie 1“) okresný súd zamietol žiadosť o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov a sťažnosť proti uzneseniu o zastavení konania. K nevyhoveniu žiadosti o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov uviedol, že sťažovateľ nepreukázal tvrdenie o nemajetnosti. Zároveň poukázal na názor právnej vedy, v zmysle ktorého za svojvoľné uplatňovanie práva ako podmienky, pre ktorú nemožno vyhovieť žiadosti o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, možno považovať aj postúpenie práva na iný subjekt len z dôvodu, aby sa dosiahlo priznanie oslobodenia, keďže postupca by podmienky na oslobodenie nespĺňal. Uvedené účelové konanie okresný súd identifikoval aj v sťažovateľovom prípade, keďže žalovaná pohľadávka mu bola postúpená postupcom, s ktorým je sťažovateľ personálne prepojený a oba subjekty sídlia na rovnakej adrese, poukázal aj na časové súvislosti medzi vznikom sťažovateľa a postúpením pohľadávky. K dôvodom vedúcim k zastaveniu konania a spočívajúcim v neakceptovaní sťažovateľom tvrdeného zákonného oslobodenia od platenia súdnych poplatkov uviedol, že je potrebné skúmať, či ide zo strany sťažovateľa o uplatnenie pohľadávky v súvislosti s ochranou verejného záujmu (II. ÚS 229/2018). Uplatnená pohľadávka vznikla z obchodnoprávneho vzťahu medzi dvomi podnikateľskými subjektmi, sťažovateľ pohľadávku nenadobudol v súvislosti so svojou činnosťou ako občianske združenie, k čomu poukázal aj na uznesenie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 12/2019, preto nezaplatenie súdneho poplatku zo strany sťažovateľa viedlo k zastaveniu konania.

6. V konaní vedenom pod sp. zn. 21Cb/59/2023 okresný súd uznesením sťažovateľovi vyrubil súdny poplatok. Sťažovateľ napadol uznesenie okresného súdu sťažnosťou, v ktorej tvrdil, že ako občianske združenie je zo zákona oslobodený od platenia súdnych poplatkov, okrem toho poukázal aj na svoju nemajetnosť, ktorá odôvodňovala oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Okresný súd napadnutým uznesením č. k. 21Cb/59/2023-78 z 8. februára 2024 (ďalej len „napadnuté uznesenie 2“) sťažnosť zamietol. Poukázal na uznesenie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 503/2012, kde ústavný súd konštatoval potrebu skúmania, či ide o uplatnenie práva v súvislosti s ochranou verejného záujmu. V prípade sťažovateľa bolo zrejmé, že žalovaná pohľadávka pochádzala z obchodnoprávneho vzťahu a na sťažovateľa bola postúpená účelovo z dôvodu vyhnutia sa plateniu súdnych poplatkov, čo okresný súd posúdil ako zneužitie práva podľa čl. 5 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a nepriznal mu právnu ochranu.

7. Vo vzťahu k obom napadnutým uzneseniam sťažovateľ zhodne uvádza, že dôvodom postúpenia pohľadávky z postupcu na sťažovateľa bolo poskytnutie mu kapitálu na rozbehnutie jeho činnosti vo verejnom záujme, nešlo o zneužitie práva, postúpenie pohľadávky bolo vykonané v súlade s verejným záujmom. Poukaz na personálne prepojenie, ako aj rovnaké sídlo postupcu a sťažovateľa je podľa neho irelevantný. Nevyzvaním sťažovateľa na doplnenie žiadosti o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov okresný súd sťažovateľovi odňal právo konať pred súdom. Pri skúmaní žiadosti o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov je potrebné skúmať skutočné majetkové pomery strany s poukazom na rozhodnutia ústavného súdu vo veciach sp. zn.

I. ÚS 295/2020 a III. ÚS 289/2017. Okresný súd mal akceptovať aj zákonné oslobodenie sťažovateľa od platenia súdnych poplatkov.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je sťažovateľom tvrdené porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie v dôsledku vydania napadnutých uznesení okresného súdu, ktoré podľa jeho názoru nesprávne aplikovali § 4 ods. 2 písm. c) zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) a ústavne nekonformným spôsobom sa vysporiadali s jeho žiadosťou o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov.

9. Ústavný súd v prvom rade uvádza, že sťažovateľ namieta správnosť interpretácie a aplikácie podústavnej normy všeobecným súdom, teda namieta právne posúdenie veci, čím stavia ústavný súd do pozície opravného súdu, ktorú však neplní. Ústavný súd zasahuje do právneho posúdenia len za situácie, ak by všeobecný súd postupoval pri tejto činnosti arbitrárne či svojvoľne alebo by svojím výkladom poprel zmysel právnej normy.

10. Pri neuplatnení zákonného osobného oslobodenia sťažovateľa od platenia súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 2 písm. c) zákona o súdnych poplatkoch okresný súd postupoval v súlade s judikatúrou ústavného súdu, na ktorú primerane odkázal a v zmysle ktorej je potrebné pri výklade dotknutého ustanovenia prihliadať aj na ochranu verejného záujmu pri uplatňovaní, resp. bránení práva sťažovateľom ako občianskym združením. Sťažovateľ namieta, že v jeho prípade postúpenie pohľadávky sledovalo verejný záujem spočívajúci v jeho financovaní. Účasť na právnom úkone postúpenia pohľadávky (ktorú je následne potrebné súdne vymáhať), hoci by aj cieľom postúpenia bolo financovanie občianskeho združenia, nemožno subsumovať pod výkon činnosti vo verejnom záujme. Nejde totiž priamo o činnosť tohto subjektu a prípadná spojitosť s ňou je len vzdialená.

11. K námietke sťažovateľa, že okresný súd ho mal vyzvať na doplnenie žiadosti o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, aby mohol reálne posúdiť majetkové pomery sťažovateľa, ústavný odkazuje na názor okresného súdu v napadnutom uznesení 1, že sťažovateľ svojím konaním zneužíva zákonné osobné oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktorým vyhodnotí procesné právo/úkon strany sporu ako zjavné zneužívanie práva, ktoré nepožíva právnu ochranu, musí byť zrozumiteľné a musí obsahovať konkrétne skutočnosti, ktoré relevantným spôsobom súvisia s procesným právom/úkonom, vo vzťahu s uplatňovaním ktorého všeobecný súd dospel k záveru o jeho zneužívaní (IV. ÚS 149/2023).

12. V tomto kontexte považuje ústavný súd za relevantné, že okresný súd v napadnutom uznesení 1 poukázal na personálne prepojenie postupcu a sťažovateľa, na rovnaké sídlo postupcu a sťažovateľa, na krátke časové obdobie medzi založením sťažovateľa a postúpením pohľadávky na jeho osobu. Šlo o postúpenie pohľadávky z obchodnoprávneho vzťahu na subjekt, ktorý nie je podnikateľom, k čomu ústavný súd dodáva, že zjavne nedisponuje ani aparátom na vymáhanie pohľadávok a jeho činnosť vo verejnom prostredí ani nesúvisí s vymáhaním pohľadávok. Okresný súd z pohľadu ústavného súdu logicky posúdil, že šlo o účelové konanie s cieľom vyhnúť sa plateniu súdnych poplatkov, čo indikuje, že nebolo ďalej potrebné skúmať skutočné majetkové pomery sťažovateľa, pretože postúpenie pohľadávky na subjekt požívajúci zákonné oslobodenie od platenia súdnych poplatkov bolo vyhodnotené ako zneužívajúce právo, ktoré v zmysle čl. 5 CSP

nepožíva právnu ochranu, v tomto kontexte zneužitie postavenia sťažovateľa na účely vyhnutia sa plateniu súdnych poplatkov.

13. Možno uviesť, že § 254 CSP neobsahuje výslovne podmienku, že priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov nie je na mieste, ak ide o svojvoľné (resp. zneužívajúce) alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva, ako to ustanovoval § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Uvedenú podmienku je možné skúmať s prihliadnutím na základné princípy, na ktorých spočíva Civilný sporový poriadok, a to na čl. 5 CSP, ako to interpretoval aj okresný súd v súlade s judikatúrou ústavného súdu (I. ÚS 73/2020), ako aj so závermi odbornej literatúry (porov. ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok*. 2. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2022, s. 1012 – 1013, marg. č. 3.), kde sa uvádza, že za svojvoľné uplatňovanie práva možno považovať napríklad postúpenie svojho práva na iný subjekt, ktorý by bol žiadateľom o oslobodenie, a to len z dôvodu, aby sa dosiahlo priznanie oslobodenia, keďže postupca by podmienky na oslobodenie nespĺňal (In: HORVÁTH, E. *Prípustnosť peňažného obmedzenia práva na prístup jednotlivca k súdu*. Seminár „Súdne poplatky a trovy konania“ organizovaný Justičnou akadémiou. Banská Bystrica : Justičná akadémia, 2009, s. 3; dostupné na <http://www.ja-sr.sk/node/1264>.)

14. Napadnuté uznesenie 2 rovnako obsahovalo logické zhodnotenie, že konanie sťažovateľa je úkonom zneužívajúcim právo, s poukazom na personálne prepojenie postupcu a sťažovateľa, ich rovnaké sídlo a časové súvislosti vzniku sťažovateľa a postúpenia pohľadávky a na to, že išlo o pohľadávku z obchodnoprávneho vzťahu, ktorá nemá žiaden súvis s činnosťou sťažovateľa vykonávanou vo verejnom záujme, čo rovnako značí, že nie je potrebné ďalej skúmať majetkové pomery sťažovateľa, keďže nárok na oslobodenie mu nevzniká z dôvodu zneužitia práva.

15. Ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutými uzneseniami okresného súdu a obsahom označených základných práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení, preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

16. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. júna 2024

Libor Duľa
predseda senátu